

Resum executiu

Resum executiu

La fragmentació de l'ordre mundial s'intensifica amb tensions creixents entre els Estats Units i la Xina, així com la participació de l'Índia en la disputa pel Sud Global. La Unió Europea ha endurit el seu missatge cap a la Xina, alhora que s'expandeix cap a l'est per protegir les seves fronteres amb Rússia. Aquest escenari geopolític es complica amb la “weaponització” geoeconòmica i tecnològica, que afecta les decisions estratègiques empresarials i genera una interdependència progressiva entre països políticament afins, mentre que l'augment dels conflictes regionals, el darrer a l'Orient Mitjà, amplia el distanciament entre els dos blocs.

Aquesta situació geopolítica turbulenta coincideix amb un declivi global de la democràcia. Les eleccions de 2024 als Estats Units i al Parlament Europeu seran crucials per al futur de l'aliança occidental, de la mateixa manera que les eleccions a Taiwan-Xina, que poden agreujar la relació entre els Estats Units i la Xina.

La manca de cooperació global alenteix la transició verda i agreuja l'emergència climàtica. La transició cap a les energies renovables és urgent, però la *greenflation* i la “weaponització” de matèries primeres crítiques compliquen el procés. A més, el món s'enfronta a un altre repte cada cop més present com és l'envelliment de la població mundial, que amenaça tant la sostenibilitat del sistema de pensions com la productivitat laboral. L'escassetat de talent ja s'està fent palesa arreu del món, empitjorada per la transició digital i verda.

L'economia mundial ha de fer front a una desacceleració amb creixement baix del PIB, una disminució del comerç internacional i la inversió estrangera, i una inflació atrinxerada. Els riscos financers augmenten pel deute públic global en augment i les amenaces de noves perturbacions en el sistema financer internacional.

A continuació, s'exposen de forma abreujada els diferents escenaris de riscos i tendències globals que el món, i Catalunya com a economia oberta, haurà d'afrontar el 2024.

1. Fragmentació de l'ordre mundial

El 2023 s'ha accentuat la fragmentació de l'ordre mundial i el distanciament entre blocs, liderats pels Estats Units, d'una banda, i la Xina, de l'altra. Les tensions entre els dos grans centres de poder s'han intensificat amb un ús progressiu de polítiques ofensives per limitar l'ascens de la potència rival (“weaponització” geoeconòmica), especialment en l'àmbit tecnològic, i la UE ha endurit el missatge cap a la Xina, amb una proposta de *de-risking*.

Les relacions entre Occident i la Xina també segueixen tenses per la invasió de Rússia a Ucraïna. D'una banda, els Estats Units, juntament amb els socis europeus i les potències del G7, han seguit imposant sancions a Rússia, i la Unió Europea ha impulsat una nova expansió cap a l'est

per raons de seguretat estratègica. D'altra banda, la Xina ha continuat donant suport a Rússia i ambdós països han estret més les relacions econòmiques i polítiques.

Els Estats Units i la Xina segueixen pugnant per consolidar el seu poder i influència al Sud Global, mentre sorgeixen veus cada cop més equidistants com l'Índia, que vol convertir-se en un actor important en l'equilibri del poder mundial i erigir-se en veu del Sud Global. L'Índia ja ha superat la Xina en població i en dinamisme econòmic, i ha demostrat els seus èxits diplomàtics a la cimera del G20, on s'ha dissenyat un nou corredor comercial que va des de l'Índia fins a Europa (IMEC) com a contrapès de la nova ruta de la seda (Belt and Road Initiative, BRI) de la Xina, que, davant els problemes financers, centra ara la seva estratègia en l'expansió dels BRICS al Sud Global.

El 2023 també s'ha caracteritzat per un **augment dels conflictes regionals**. A la guerra que continua entre Rússia i Ucraïna i l'amenaça militar latent a l'Indopacífic, s'hi ha sumat un nou focus d'inestabilitat al Sahel, on segueix molt present la inseguretat alimentària, amb el darrer cop d'estat al Níger; al Caucas, amb el conflicte a l'Alt Karabakh entre l'Azerbaidjan i Armènia; i a l'Orient Mitjà amb el ressorgiment del conflicte bèl·lic entre Israel i Palestina, que afecta tant les relacions dels principals actors regionals (l'Iran i l'Aràbia Saudita) com les estratègies globals, tant d'Occident com de la Xina i de Rússia.

La turbulenta situació geopolítica coincideix amb un període de **declivi democràtic** global. D'una banda, la creixent influència de la Xina en l'esfera mundial, amb un model autocràtic, serveix de referència a molts països enfront dels valors occidentals. D'altra banda, l'entorn d'inestabilitat i d'inseguretat permanent, amb múltiples crisis interconnectades, segueix adobant el terreny als partits populistes tant a Europa com a Amèrica.

Les eleccions de 2024 als Estats Units i al Parlament Europeu, d'on sorgirà no només la configuració del nou Parlament sinó també una nova Comissió Europea, es presenten crucials per al futur de l'aliança occidental, concretament pel possible increment de la tensió en les relacions a banda i banda de l'Atlàntic si hi ha canvis a la Casa Blanca. Les eleccions a Taiwan-Xina també poden tenir un impacte en les relacions entre els Estats Units i la Xina, i en la seguretat a l'Àsia-Pacífic.

Malgrat la creixent fractura de l'ordre mundial i el **fracàs del multilateralisme**, és del tot **necessària la cooperació internacional** per abordar els interessos comuns i donar respostes urgents i efectives als reptes globals com són l'emergència climàtica, la salut pública o la seguretat alimentària. La COP-28 celebrada a Dubai el desembre de 2023 va evidenciar, de nou, la manca de coordinació en la fixació d'objectius comuns.

2. Reconfiguració de les cadenes de valor globals

L'arribada al poder de Trump a la presidència dels Estats Units el 2016 va encetar un període de **creixent intervencionisme públic** en l'economia, que s'ha accelerat amb la crisi de la COVID-19 i la invasió de Rússia a Ucraïna arran de les contínues disruptcions en les cadenes de valor global i les tensions geopolítiques. Aquest increment de la intervenció pública arreu del món té com a objectiu reduir les dependències de tercers països i augmentar l'autosuficiència, la seguretat econòmica i la resiliència de les cadenes de valor.

La UE s'ha orientat a l'autonomia estratègica i el *de-risking*, però sense voluntat de dissociar-se de la Xina, ja que un desacoblament amb aquest país comportaria uns costos molt elevats. En canvi, els Estats Units està adoptant un posicionament més dràstic i proper al desacoblament, amb l'aplicació de mesures proteccionistes i polítiques de **“weaponització” geoeconòmica**, especialment vers la Xina, amb les consegüents respostes de la Xina.

Tanmateix, l'autosuficiència és difícil d'assolir perquè totes les regions són dependents en algun dels sectors estratègics, per la qual cosa s'estan configurant blocs regionals amb intercanvis comercials discriminatoris entre ells.

Aquest nou escenari geopolític **està canviant les decisions estratègiques empresarials mentre les cadenes de valor prioritzen la resiliència** per davant de l'eficiència, amb el consegüent augment de costos i pèrdua de productivitat. El *friendshoring* està guanyant rellevància entre les empreses occidentals, amb una creixent deslocalització fora de la Xina i d'altres països amb riscos geopolítics cap a nacions més afins i fiables. No obstant això, han sorgit les estratègies *China for China*, en què les empreses enfoquen les seves operacions a la Xina exclusivament per al seu mercat intern, i *China plus one*, que implica traslladar part de la producció de la Xina a altres països. El sorgiment de nous *hubs* manufacturers, com Altàsia, que abasta diverses economies del sud i est asiàtic, com l'Índia o el Vietnam, es presenten com alternatives a la Xina. També, altres països com Mèxic, el Marroc o Turquia es posicionen com a opcions per diversificar les cadenes de subministrament.

S'evidencien ja els primers signes de reorientació dels fluxos comercials i d'inversió vinculats als alineaments geopolítics i l'impacte del *friendshoring*. S'observa un procés de desacoblament entre els EUA i la Xina, una major interdependència entre països políticament afins i una menor interdependència entre blocs geopolíticament distants. Tot i que no es pot parlar clarament d'un procés de desglobalització, el realineament de les cadenes de valor i la reconfiguració dels fluxos comercials i d'inversió són notables. Tanmateix, s'alerta que en un escenari de fragmentació comercial i tecnològica molt sever, l'impacte podria arribar a suposar unes pèrdues en l'economia mundial de fins al 12%.

Les tensions geopolítiques i les disruptcions a les cadenes de valor globals tenen importants repercussions a **Catalunya**, donat l'elevat grau d'internacionalització de l'economia catalana. La Xina és el primer mercat d'origen de les importacions catalanes, i l'estratègia europea de *de-risking* podria afectar sectors sensibles catalans com els tecnològics, el vehicle elèctric o les

energies renovables. S'observa també una reorientació creixent dels fluxos comercials i de les inversions cap a la UE i als Estats Units, i un augment dels fluxos comercials amb Ucraïna, Turquia, el Marroc, l'Índia i el Vietnam, mentre que perden força les relacions amb la Xina i Rússia, país aquest últim amb el que s'està produint un procés de desacoblament.

3. “Weaponització” tecnològica

La “**weaponització**” tecnològica **s'està produint en** tots els segments de la cadena de valor, també en la primera baula, és a dir, en **les matèries primeres crítiques clau per al desenvolupament de les tecnologies digital i verda**, la demanda de les quals es preveu que es multipliqui per entre quatre i sis d'aquí al 2030. L'alta concentració d'extracció i refinament de matèries primeres en pocs països, especialment la Xina, és el principal repte, per l'elevat risc d'exposició a interrupcions en les cadenes de subministrament i l'amenaça de “**weaponització**” amb cada cop més restriccions a les exportacions i a la inversió estrangera, fruit de les tensions geopolítiques entre blocs. La UE ha identificat 34 matèries primeres crítiques de les quals és altament dependent. Davant d'aquest repte, la UE ha posat en marxa polítiques com la *Critical Raw Materials Act* per tal de reduir vulnerabilitats en el seu aprovisionament i assegurar l'autonomia estratègica, i està estrenyent llaços comercials amb països rics en minerals i amb països aliats, com Xile, el Canadà, Namíbia o el Kazakhstan, entre d'altres.

La **batalla tecnològica** entre els Estats Units i la Xina **s'ha accentuat en la tecnologia avançada**, especialment en la indústria dels semiconductors. L'Administració Biden ha intensificat la “**weaponització**” tecnològica amb la prohibició d'exportacions i inversions de xips avançats i tecnologia associada a la Xina, amb l'objectiu de limitar el seu desenvolupament tecnològic en intel·ligència artificial o supercomputació. La Xina ha respost sancionant empreses estatunidenques i restringint l'exportació de matèries primeres crítiques per al desenvolupament tecnològic, la producció de les quals controla. Una de les conseqüències d'aquesta “**weaponització**” és que les principals empreses de semiconductors ja estan limitant la seva presència a la Xina i reorientant les inversions cap als països occidentals i altres països asiàtics.

La **intel·ligència artificial** (IA) pot esdevenir el **proper focus de “weaponització”** tecnològica. Arran de la posada a disposició pública de la IA generativa a principis de 2023, s'ha intensificat el debat sobre la IA, amb dues perspectives oposades: els que defensen una regulació global per a controlar-ne els riscos, i els que advoquen per una evolució lliure per tal d'accelerar-ne el progrés. De moment, els estats tendeixen cap a una regulació més estricta: la Declaració Bletchey, signada per 28 països, cerca garantir l'ús humà, fiable i responsable de la IA; i la UE ha estat la primera institució a regular-ne l'ús. Tanmateix, la creixent competència per liderar el desenvolupament de la IA i establir-ne les normes genera riscos, amb implicacions per a la seguretat nacional i una possible dinàmica de cursa tecnològica i armamentista.

La UE es troba molt exposada a la “**weaponització**” de la tecnologia i **s'enfronta a serioses vulnerabilitats en l'àmbit tecnològic** a causa del seu endarreriment respecte de les grans

potències. Això es veu reflectit en el dèficit d'inversió en R+D empresarial respecte de les empreses nord-americanes i xineses, i l'elevada dependència de les tecnologies crítiques i emergents, el desenvolupament de les quals el lideren els Estats Units i la Xina. La falta de lideratge també s'estén al sector de la mobilitat, on Europa, tot i ser el segon productor de vehicles elèctrics, s'enfronta a desafiaments en la cadena de subministrament de components clau, com les bateries, que depenen enormement de tercers països.

Les solucions de la Comissió Europea s'articulen mitjançant diverses iniciatives com els fons Next Generation, els IPCEI, la *Net-Zero Industry Act*, la Brúixola Digital, la *European Chips Act* o la Plataforma de Tecnologies Estratègiques per a Europa. A més, ha establert Consells de Comerç i Tecnologia amb els Estats Units i l'Índia per avançar en acords tecnològics. Tot i això, la baixa competitivitat, la burocràcia i la falta d'incentius, juntament amb la crisi energètica i l'IRA als EUA, està fent que les empreses reconsiderin les seves inversions a la UE.

Catalunya no és aliena a la problemàtica de les matèries primeres crítiques per a la transició digital i verda i presenta una alta dependència, cosa que comportarà riscos de subministrament a mesura que es guanyi protagonisme en la fabricació de productes clau. Catalunya s'està posicionant com una regió atractiva per a projectes tecnològics i intensius en R+D, i ha atret inversions en mobilitat elèctrica, semiconductors o indústria 4.0, a més d'afavorir polítiques públiques de foment en àmbits com l'hidrogen verd i els semiconductors o el fet d'esdevenir el principal *hub* d'startups del sud d'Europa. El 2023, Catalunya ha assolit la categoria de Strong Innovator en el Regional Innovation Scoreboard que elabora la Comissió Europea, superant la mitjana de la UE en innovació. Tanmateix, cal seguir progressant en la inversió en R+D, la col·laboració en innovació i el nombre de patents, i avançar en el desenvolupament de les noves tecnologies.

4. Seguretat energètica vs. emergència climàtica

L'any 2023 ha estat marcat per fenòmens meteorològics extrems, que han **agreujat l'emergència climàtica**. Ha estat l'any més càlid mai enregistrat, els mars i oceans han assolit temperatures rècord, mentre que l'Àrtic ha registrat el mínim històric de gel. Els incendis han estat devastadors i les inundacions han causat pèrdues humanes i danys econòmics. Les sequeres extremes han afectat les collites i també han generat problemes logístics al canal de Panamà. Els pronòstics indiquen que en els propers cinc anys se superaran els 1,5 °C d'escalfament, l'objectiu màxim fixat per l'Acord de París per al 2050.

Malgrat l'empitjorament de la crisi climàtica, la demanda de combustibles fòssils no ha deixat d'augmentar i, amb ella, les emissions de CO₂, que han registrat un nou rècord històric. Els governs han donat **prioritat a la seguretat energètica, amb l'aprovisionament d'energia de combustibles fòssils i l'energia nuclear**, cosa que ha alentit el ritme d'inversions en energies renovables.

La substitució de l'ús de combustibles fòssils **per energies renovables és urgent, però la transició verda planteja una sèrie de reptes**. D'una banda, les tecnologies verdes requereixen molts més recursos minerals que les energies basades en combustibles fòssils, i la capacitat limitada de l'oferta afavoreix la **greenflation**. D'altra banda, l'alta concentració d'aquests recursos en pocs països, com la Xina, generen riscos d'aprovisionament, agreujats per les **confrontacions geopolítiques** i la "weaponització" d'aquestes matèries primeres. Per accelerar la transició verda caldria una aposta ferma per l'acció climàtica i un entorn de col·laboració global, tot al contrari de la situació actual de confrontació geopolítica, que l'alenteix.

Les inversions en energies renovables han crescut en els darrers anys, especialment impulsades per la Xina, els Estats Units i la UE, que compten amb els plans més ambiciosos per deixar enrere els combustibles fòssils. Malgrat això, el fet que es tracti d'**estratègies individuals**, amb horitzons temporals diferents i massa llargs, i **no d'estratègies coordinades, resulta ineficient a escala global**. La COP-28 celebrada a Dubai a finals de 2023 va evidenciar, de nou, la manca de coordinació en la fixació d'objectius comuns. A més, la impossibilitat d'assolir els objectius climàtics en un espai tan curt de temps sense esquarterar els sistemes energètics actuals estan provocant **pauses reguladores**, especialment a Europa, molt afectada pels alts preus energètics.

Catalunya, atesa la seva situació a la regió mediterrània, una de les regions del món més afectades pel canvi climàtic, s'enfronta a greus impactes, amb temperatures rècord i una prolongada sequera, sense expectatives de millora a curt termini, que comporta nombroses pèrdues al sector agrari i restriccions creixents d'aigua, i amenaça al sector turístic i a les indústries intensives en aigua, com la química i la paperera. El Departament d'Acció Climàtica ha accelerat el procés de construcció de dues dessalinitzadores i inversions per augmentar la capacitat de regeneració d'aigua. Pel que fa al desplegament de les energies renovables, el seu ritme segueix sent insuficient. Catalunya tan sols genera el 15,6% de l'electricitat mitjançant fonts renovables, i hauria d'invertir-hi 59.024 milions d'euros durant el període 2022-2050 per assolir els objectius de descarbonització.

5. Envel·liment de la població mundial

L'augment de l'esperança de vida, juntament amb el descens de la taxa de fertilitat, provoca un inevitable envelliment de la població mundial. Tècnicament, el món és ara una societat "envelliment" (el percentatge de persones majors de 65 anys és del 10% de la població mundial), i els països avançats i la Xina ja es consideren societats "envellides" (ràtio per sobre del 14%). Les projeccions apunten que l'any 2038 el món ja es podrà declarar "envellit".

Els països amb problemes d'envelliment més greus es concentren a la Unió Europea i a l'Àsia. És el cas de Corea del Sud, Singapur, Japó, la Xina, Itàlia, Espanya, Alemanya o França, societats que el 2040 podran considerar-se "superenvellides" (els majors de 65 anys representaran més del 20% de la població total).

L'envelliment de la població planteja **impactes econòmics** globals importants. L'augment de la despesa pública en pensions, especialment als països avançats, amenaça la sostenibilitat del sistema de pensions, mentre que les agències de ràting adverteixen sobre rebaixes en la qualificació creditícia de molts països a causa dels impactes de l'envelliment en el deute públic. Per la seva banda, les tendències demogràfiques d'envelliment i disminució de la població afectaran negativament el creixement del PIB i el mercat de treball, amb una creixent escassetat de mà d'obra, i dificultaran el progrés tecnològic i l'emprenedoria, especialment als països europeus i la Xina. Les projeccions inclús qüestionen que la Xina pugui acabar superant als Estats Units com a principal economia mundial.

Per garantir la sostenibilitat dels sistemes de pensions, es **necessiten urgentment reformes públiques** com la reducció de la despesa i/o l'augment dels ingressos. Pel cantó de la reducció de despesa destaquen l'endarreriment de l'edat de jubilació, la vinculació de la revaloració de les pensions a variables macroeconòmiques i la incorporació de sistemes privats per reduir la despesa pública en pensions. En termes d'ingressos destaquen l'augment de l'ocupació, especialment la femenina, el finançament parcial via impostos, el foment de la natalitat i la immigració.

Catalunya presenta una de les esperances de vida més altes de la Unió Europea i, per contra, una de les taxes de fertilitat més baixes, i està a punt de convertir-se en una societat "superenvellida". La generació del *baby-boom*, que representa el 25,3% de la població, ha començat a jubilar-se el 2023, cosa que agreujarà els problemes d'envelliment a Catalunya. Aquest fenomen planteja reptes econòmics considerables com la sostenibilitat del sistema de pensions i la sanitat, l'augment estructural del dèficit i del deute públic, l'escassetat de mà d'obra i un menor creixement econòmic. Per contrarestar aquests efectes, a banda de mesures fiscals i el foment de plans privats, es proposen mesures com allargar la vida laboral, augmentar la immigració, reduir la desocupació i fomentar la natalitat. També es considera fonamental millorar la productivitat laboral, amb un major impuls a la digitalització i les noves tecnologies, un major esforç en R+D i millorar l'educació i la formació contínua.

6. Manca de talent global

La forta recuperació del mercat laboral després de la pandèmia, l'elevada resiliència que mostren els mercats de treball a l'enduriment de la política monetària i les tendències demogràfiques d'envelliment, estan propiciant una creixent **escassetat de talent a arreu del món**, tret de l'Àfrica. A nivell global, les empreses amb problemes de talent ha augmentat del 55% el 2019 al 75% el 2022. Un dels factors que agreuja l'escassetat de talent al món és l'excessiva rotació de llocs de treball, atribuïda a la síndrome de *burnout* i a l'entrada de la generació Z al mercat laboral.

Les **transicions digital i verda** són determinants de la majoria dels llocs de feina que es crearan i desapareixeran els propers anys, cosa que contribuirà a augmentar els desajustos entre l'oferta i la demanda de feina i l'escassetat de mà d'obra qualificada. En l'àmbit digital creix la **necessitat**

de trobar especialistes i analistes en intel·ligència artificial, *machine learning*, *big data*, plataformes digitals i *apps*, e-commerce, ciberseguretat i robòtica. La transició verda també s'enfronta a importants colls d'ampolla per la manca de treballadors qualificats, tant pel que fa a les energies netes i la gestió mediambiental com als vehicles elèctrics i les bateries.

Tanmateix, l'**escassetat de mà d'obra va més enllà de l'àmbit tecnològic**. Ocupacions com operadors agrícoles, conductors, professors, mecànics i constructors són les que generaran més desajustos entre l'oferta i la demanda. L'escassetat de mà d'obra també s'ha agreujat en el sector sanitari i l'atenció a les persones, que s'intensificarà en els propers anys a causa de l'envelliment de la població. La pandèmia també ha agreujat la manca de mà d'obra en la restauració i el comerç. Pel que fa a les habilitats, les empreses valoren cada cop més les *soft skills*, per davant de les *hard skills*.

L'**escassetat de mà d'obra** provoca alteracions en el mercat laboral, afecta la competitivitat de les empreses i la capacitat d'atreure inversions, i **alenteix el creixement econòmic**. A més, **la manca d'especialistes amenaça les transicions digital i verda**. Les polítiques actuals europees no són suficients i per a fer front a l'escassetat de talent la Unió Europea proposa abordar reformes fiscals per activar els grups de població amb taxes més baixes de participació en el mercat laboral, eliminar les barreres de gènere, promoure la immigració en aquells sectors de major escassetat i augmentar la inversió en educació i formació (*reskilling* i *upskilling*).

El mercat laboral de **Catalunya** s'ha recuperat amb força de la crisi de la COVID-19 i s'ha mostrat resilient a l'enduriment de la política monetària, ha assolit un rècord històric d'ocupació el 2023 i una reducció de la taxa d'atur al 8,5%, el registre més baix des d'abans de la crisi de 2008. Tot i que l'atur segueix sent alt, Catalunya no escapa de la tendència actual d'escassetat de talent, amb moltes empreses que no troben persones amb els perfils que necessiten i una població jove en edat de treballar minvant. Destaca la manca d'habilitats digitals i de personal qualificat en sectors clau per a la transformació digital i verda, que afecta especialment les pimes. Altres sectors com el sanitari, la restauració i la construcció també acusen escassetat de mà d'obra. La immigració, l'aprenentatge al llarg de la vida, la millora de l'educació i la formació i la seva adequació a les necessitats empresarials es proposen com a principals solucions.

7. Desacceleració econòmica i riscos financers creixents

L'economia mundial transita en un entorn complex enmig d'un enduriment de les polítiques monetàries, una baixa productivitat i una creixent fragmentació geopolítica, que està provocant un **alentiment del creixement del PIB i un descens del comerç internacional i la inversió estrangera**. S'estima que el creixement econòmic mundial segueixi desaccelerant-se el 2024 fins al 2,9%, principalment degut a les economies avançades, que, en conjunt, es preveu que creixin un 1,4%, amb la UE com la regió més afectada. Per al conjunt de les economies emergents es preveu un creixement més elevat, del 4%, tot i que amb notables divergències entre regions i països: les bones perspectives de creixement a l'Índia, el sud-est asiàtic i bona

part d'Àfrica contrasten amb la desacceleració prevista a la Xina i el baix creixement a l'Amèrica Llatina.

Si bé la inflació s'ha reduït, els índexs seguiran per sobre dels objectius marcats pels bancs centrals, que hauran de conviure amb una situació de baix creixement i una **inflació atrinxerada**. Els efectes de l'última milla són difícils de combatre, i la guerra d'Israel-Hamàs i l'ampliació de les retallades de la producció de petroli per part de l'OPEP+ no auguren un futur propici perquè els preus de l'energia es relaxin; tampoc els preus dels aliments, per l'agreujament previst dels efectes d'El Niño. A aquests efectes a curt termini se li afegeixen efectes més estructurals com la *greenflation* i l'augment dels costos de les empreses que han de prioritzar la resiliència en detriment de l'eficiència. En conseqüència, tot i que la pujada dels tipus d'interès sembla que ha arribat a la seva fi, tant el BCE com la Fed alerten que no començaran a retallar-los fins a mitjans de 2024, i es preveu que els tipus d'interès seguiran elevats fins al 2025.

Les projeccions a mitjà termini auguren una continuïtat de creixement econòmic feble, associat a una **baixa productivitat**. L'envelliment de la població mundial i l'escassetat de mà d'obra està esdevenint un factor limitador del creixement del PIB, especialment a Europa.

El deute públic segueix a l'alça i creixen les preocupacions sobre la seva sostenibilitat. Destaquen els alts nivells d'endeutament dels països avançats, especialment dels països del sud d'Europa, els Estats Units, el Regne Unit i el Japó, que poden veure agreujada la situació amb la retirada dels bancs centrals com a principals compradors dels títols emesos pels governs (*tapering*). Els organismes internacionals reclamen ajustos fiscals urgents. En aquest sentit, la UE tornarà a aplicar les regles fiscals el 2024, suspeses des de la pandèmia, cosa que obligarà els països membres a realitzar importants ajustos.

La situació encara és més preocupant per a les fràgils finances dels països d'ingressos baixos. D'entre els 73 països d'ingressos baixos més vulnerables, més de la meitat ja incompleixen el deute (13%) o estan en alt risc d'incompliment (43%). La solució a la crisi del deute sobirà d'aquestes economies és cada cop més complexa perquè ha augmentat la seva dependència de la Xina com a creditor, que complica la coordinació entre països. El paper de prestador de la Xina no és, però, gratuït, ja que, a canvi, pretén controlar el mercat de recursos naturals d'aquests països, tenir accés preferent a les infraestructures que finança i buscar aliats en la seva lluita per l'hegemonia mundial.

El sistema financer s'enfronta a noves perturbacions. L'augment dels costos financers i la disminució del finançament estan incrementant el risc creditici, cosa que eleva el risc de fallides empresarials i d'insolvències a les llars més endeutades, i amenaça al sector immobiliari. L'alt nivell assolit a les borses també es veu amenaçat, mentre que les inversions de capital risc i els *hedge funds* sorgeixen com a nous focus d'inestabilitat financera. A més, la fragmentació geopolítica augmenta el risc de fragmentació del sistema de pagaments internacional i impulsa la lluita entre potències per liderar l'espai mundial de la moneda digital, cosa que podria donar pas a un **potencial desacoblament financer entre Occident i Orient**.

L'economia catalana, de la mateixa manera que l'economia europea, s'està desaccelerant i s'estima un creixement de l'1,8% pel 2024. El ritme de desacceleració, però, està sent menor que el del conjunt de la zona euro gràcies al sector exterior. No obstant això, el sector exportador i el sector turístic podrien estar esgotant la seva capacitat de contribuir al creixement.

La inflació s'ha anat reduint el 2023, però lluny de l'objectiu del 2%. Les previsions apunten que Catalunya tancarà el 2024 amb un inflació anual al voltant del 3%, nivell semblant al del 2023. La política monetària restrictiva del BCE tot i que menys acusada, es mantindrà, cosa que incrementarà el risc creditici i la probabilitat de fallides i insolvències, a més de reduir la disponibilitat de finançament. Aquest fet, combinat amb el ajustos fiscals pel retorn de l'aplicació de les normes fiscals europees, que per a Catalunya suposa l'establiment d'un límit màxim de dèficit del 0,1% del PIB, comportarà menys demanda interna.

Un dels hàndicaps de Catalunya més importants és la baixa productivitat, que llastra el creixement potencial a mitjà i llarg termini. Per revertir aquesta situació és necessari incrementar el pes de la indústria i serveis d'alt valor afegit, augmentar la dimensió empresarial, millorar el capital humà i potenciar la inversió en R+D i les noves tecnologies.